

ZEFEKTÍVNENIE VYŠETROVANIA TRESTNÉHO ČINU KRÁDEŽE VLÁMANÍM

Lucia Houšková¹⁾, Anna Barčíková²⁾

ABSTRAKT

V súčasnosti je efektívne riadenie veľmi dôležitým nástrojom k úspešnému naplneniu cieľa. V niektorých prípadoch ide o riadenie výrobného procesu alebo výstavby, tento článok sa však bude zaoberať jednou z funkcií riadenia, akou je plánovanie a to v súvislosti s plánovaním vyšetrovania. Na danú tému bol na Katedre bezpečnostného manažmentu koncom roka 2009 obhájený Inštitucionálny grantový projekt s názvom „Aplikácia metód sieťovej analýzy v podmienkach kriminalistického objasňovania“, ktorého výsledky budú prezentované v tomto článku.

Kľúčové slová: vyšetrovanie, CPM, PERT, krádež vlámaním

ABSTRACT

Effective management is very important tool for successful meeting a targets in present time. It should be management of production process or construction process. This article is describing one of management function which is planning, in this case - planning of criminal activities inquiry. This task was solved in Institutional Grant Project called „*The Application of network analysis methods into the area of criminalistic inquiry*“, which results are presenting in this article.

Key words: inquiry, CPM, PERT, theft

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Plánovanie, organizácia a z nich vyplývajúce včasné a efektívne rozhodnutie v danom časovom okamihu o kritickom úkone, sú veľmi dôležitou súčasťou procesu

¹⁾ Lucia Houšková, Ing. Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Katedra bezpečnostného manažmentu, 00421 41 513 6669, lucia.houskova@fsi.uniza.sk)

²⁾ Anna Barčíková, Ing. Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Katedra bezpečnostného manažmentu, 00421 41 513 6669, anna.svikova@fsi.uniza.sk)

vyšetrovania a objasňovania trestného činu krádeže vlámaním. Cieľavedomosť postupu v procese poznania trestného činu sa zabezpečuje premyslenou organizačnou činnosťou, súčasťou ktorej je aj vhodné naplánovanie tohto procesu z hľadiska času a personálneho i technického zabezpečenia [1].

Krádež je jedným z trestných činov proti majetku. V Trestnom zákone je charakterizovaná ako prisvojenie cudzej veci páchatelom, ktorý týmto spôsobom spôsobí škodu [4].

Plánovanie vyšetrovania krádeže vlámaním predstavuje jednu z metód využívaných pri vyšetrovaní trestného činu krádeže vlámaním a je základom pre tvorbu metodík vyšetrovania trestnej činnosti. Umožňuje organizované zhromažďovanie dôkazov pri súčasnom využití potrebných vyšetrovacích metód, spôsobov a procesných prostriedkov. Základ plánovania tkvie v správnej organizácii vyšetrovateľskej práce. Jeho význam spočíva v dodržiavaní základných zásad trestného konania, najmä zásad náležitého zisťovania skutkového plánu veci a zákonitostí v prípravnom konaní. Jednou z metód poznania pravdy v prípravnom konaní je myslenie vyšetrovateľa vo forme vyšetrovacích verzií, v ich vypracovaní a preverke, čo je možné považovať za určitý proces poznávania a dokazovania [3].

Vhodným nástrojom pre vyšetrovateľa pri plánovaní vyšetrovania je využitie jednej z metód sieťovej analýzy. V prípade, že vyšetrovateľ ráta s možnosťami náhodných vplyvov, je vhodné, aby využil metódu PERT. V opačnom prípade postačí metóda kritickej cesty (CPM – Critical Path Method).

Aplikácii uvedených metód pri plánovaní vyšetrovania sa venoval i Inštitucionálny grantový projekt (ďalej IGP) s názvom „*Aplikácia metód sieťovej analýzy v podmienkach kriminalistického objasňovania*“, ktorého obhajoba prebehla na konci roku 2009.

2 INŠTITUCIONÁLNY GRANTOVÝ PROJEKT [3]

Cieľom IGP bolo vytvoriť modelový plán vyšetrovania na základe poznania reálnych časových údajov z kriminalistickej praktickej činnosti a taktiež procesných lehôt plynúcich z Trestného zákona a Trestného poriadku.

Realizácia projektu začala podaním žiadosti na sprístupnenie požadovaných informácií na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Žiline v júni 2009. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Žiline umožnilo nahliadnuť do 10 vyšetrovacích spisov majetkovej trestnej činnosti krádeže vlámaním, páchanej v rokoch 1999 až 2001. Po zbere potrebných časových údajov nasledovalo ich spracovanie v podobe Ganttovho diagramu v programe MS Project. Týmto krokom bol získaný prehľad o jednotlivých úkonoch vyšetrovania a bolo možné určiť totožné procesné úkony v každom z jednotlivých procesov vyšetrovania. Na základe porovnávania jednotlivých vyšetrovacích spisov boli vyselektované vyšetrovacie úkony od počiatku začatia vyšetrovania a teda od podnetu až po návrh konečných opatrení, teda úkony vykonávané v prípravnom konaní. Triedenie získaných údajov bolo uskutočnené prostredníctvom grafickej metódy popisnej štatistiky, akou je histogram. Z tvaru histogramu sme určili typ rozdelenia náhodnej premennej. V tomto prípade šlo o normálne rozdelenie. Preloženie histogramu krivkou normálneho rozdelenia bolo uskutočnené v programe Input Analyzer. V tomto programe boli zároveň vypočítané

i parametre normálneho rozdelenia (stredná hodnota a smerodajná odchýlka), ktoré boli v ďalšom kroku použité pri generovaní ďalších časových hodnôt pre každý procesný úkon osobitne. Tento krok bol vykonaný z dôvodu potreby relevantnej vzorky údajov, ktorá je najmenej 60 a my sme disponovali len 10, ktoré nám boli poskytnuté Okresným riaditeľstvom PZ v Žiline. Následne sme zo 60 časových hodnôt pre každý procesný úkon osobitne určili strednú hodnotu. Stredná hodnota bola pri zostavovaní sieťového grafu CPM použitá ako doba trvania danej činnosti. Pri zostavovaní sieťového grafu metódou PERT sme určili optimistický, pesimistický a najpravdepodobnejší odhad. Za optimistický odhad bola určená najmenšia časová hodnota zo súboru údajov, za pesimistický naopak najvyššia a najpravdepodobnejším odhadom bola stredná hodnota zo súboru údajov, ktoré v histograme nadobudli najvyššiu početnosť. Pravdepodobnostné údaje boli zdrojom pre výpočet strednej doby trvania vyšetrovania a rozptylu, z ktorého je možné určiť smerodajnú odchýlku. Zostavenie sieťových grafov a výpočet doby trvania vyšetrovacieho procesu v prípade oboch metód spočíva na rovnakom princípe, kedy sa určuje najskôr možný počiatok $TM_j = \max_i (TM_i + t_{ij})$

a najneskôr možný počiatok $TP_i = \min_j (TP_j - t_{ij})$ danej činnosti (CPM).

Alebo najskôr možná stredná doba trvania $E(TM_j) = \max_i (ETM_i + Et_{ij})$,

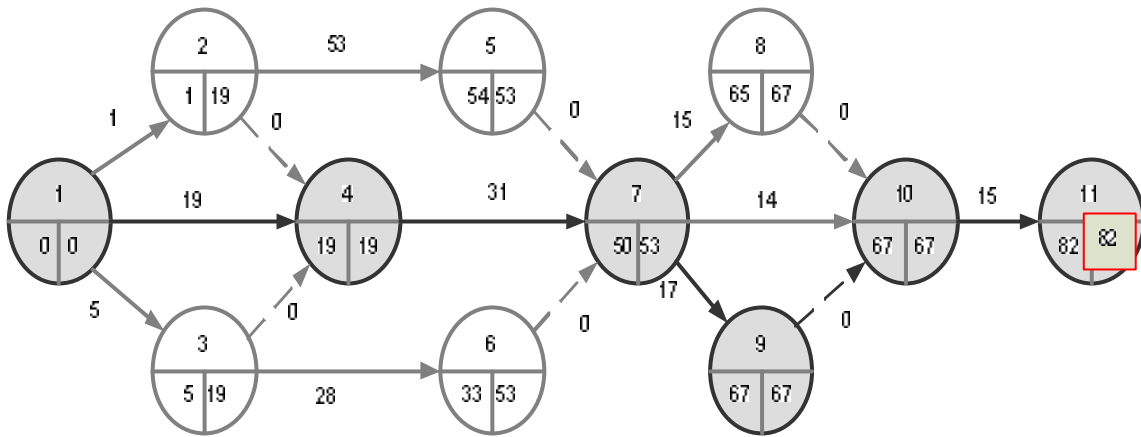
alebo najneskôr možná stredná doba trvania $E(TP_i) = \min_j E(TP_j) - E(t_{ij})$

a rozptyl $DM_j = DM_i + D_{ij}$ (PERT).

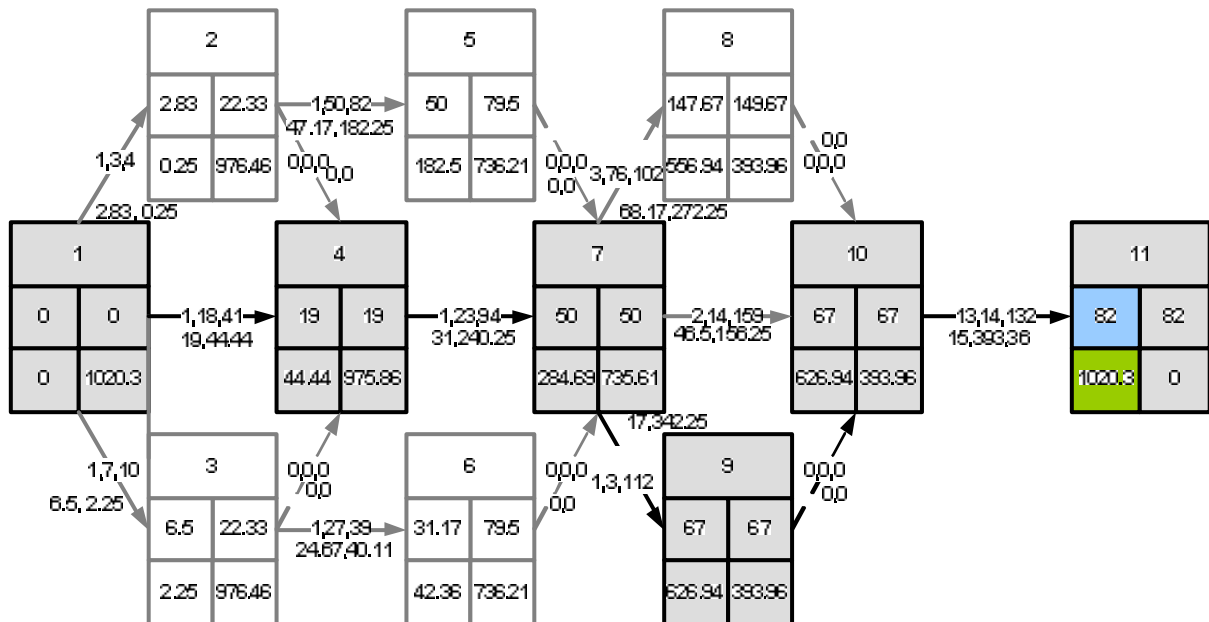
V prípade metódy kritickej cesty je výpočet ukončený určením kritickej cesty a rezerv, na základe ktorých je možné predĺžiť alebo skrátiť jednotlivé činnosti bez toho, aby ohrozili ukončenie procesu včas. Doba trvania vyšetrovania krádeže vlámaním výpočtom CPM bola rovná 82 dňom (obrázok 1).

Završenie výpočtu pri metóde PERT nespočíva v určení kritickej cesty (obrázok 2), ale pravdepodobnostných interpretáciách. Pre určenie pravdepodobnostných interpretácií sú potrebné parametre normálneho rozdelenia, a to strednej doby trvania a smerodajnej odchýlky σ_{ij} ($\sigma_{ij} = \sqrt{D_{ij}}$). Obe hodnoty sú určené metódou PERT (obrázok 2). Pri riešení IGP bola pre nás dôležitá otázka: „*S akou pravdepodobnosťou je možné vyšetrovanie ukončiť do dvoch, troch, štyroch, piatich alebo šiestich mesiacov?*“ Výber uvedených časových determinácií bol podmienený skutočnosťou, že skrátené vyšetrovanie má byť ukončené do dvoch mesiacov, vyšetrovanie obzvlášť závažných trestných činov do 6 mesiacov a ostatné trestné činy do 4 mesiacov.

Pri predĺžení doby ukončenia objasňovania o jeden mesiac, bude skrátené vyšetrovanie ukončené na 60% v danej procesnej lehote. V prípade ukončenia vyšetrovania do 4 mesiacov je pravdepodobnosť taktiež relatívne vysoká – 88%-tná. A v prípade požiadavky objasniť trestný čin krádeže vlámaním v lehote 5 alebo 6 mesiacov je skoro 100%. Na základe vysokej miery pravdepodobnosti, bolo možné stanoviť modelový plán vyšetrovania trestného činu krádeže vlámaním.

Obrázok 1 Určenie kritickej cesty a doby trvania metódou kritickej cesty (červený rámik)

Obrázok 2 Stredná doba trvania (modrá výplň) a rozptyl stanovený metódou PERT (zelená výplň)

Modelový plán vyšetrovania bol zostavený na základe analýzy aktuálneho Trestného poriadku, Trestného zákona a Nariadenia ministra vnútra zo dňa 4.4. 2007 a taktiež analýzy časových údajov z praxe vyšetrovania. Zostavený plán udáva časové hodnoty vyplývajúce zo zákona, teda sú to procesné lehoty, v rámci ktorých musia orgány činné v trestnom konaní objasniť trestný čin krádeže vlámaním a taktiež časových determinácií z kriminalistickej praktickej činnosti. Zoznam jednotlivých činností a ich časových determinácií je uvedený v Ganttovom diagrame (obrázok 3).

ID	Procesný úkon	Ľudské zdroje	Doba trvania	Mär 2010		Apr 2010				Máj 2010				
				21/3	28/3	4/4	11/4	18/4	25/4	2/5	9/5	16/5	23/5	
1	Prijatie podnetu	1	1d											
2	Analýza podnetu	2	1d											
3	Posúdenie vecnej a miestnej príslušnosti	2	1d											
4	Výkonanie neodkladných a neopakovateľných úkonov	2	2d											
5	Vydanie úloh pred výjazdom na miesto činu (oboznámenie s podnetom)	1	1d											
6	Vydanie organizačných úloh	1	1d											
7	Príchod na miesto udalosti	6	1d											
8	Oboznámenie s udalosťou na mieste	6	1d											
9	Obhliadka miesta činu	6	1d											
10	Zápisnica o obhliadke miesta činu	1	3d											
11	Analýza kriminalistických stôp a dôkazov	3	3d											
12	Návrh na začatie trestného stíhania	1	1d											
13	Predloženie návrhu prokurátorovi	1	2d											
14	Výsluch poškodeného	2	3d											
15	Výsluch svedkov	2	15d											
16	Tvorba kriminalistických verzii	2	2d											
17	Plán vyšetrovania	1	2d											
18	Preverka dôsledkov verzii	2	21d											
19	Experimentálne úkony	2	2d											
20	Vznesenie obvinenia	1	2d											
21	Výsluch obvineného	2	2d											
22	Výsluch poškodeného, svedkov	2	8d											
23	Návrh na vykonanie domovej prehliadky	1	2d											
24	Rekognícia osôb a vecí	2	6d											
25	Vyžiadanie príkazu na domovú prehliadku od sudcu pre PK	1	3d											
26	Domová prehliadka	2	1d											
27	Analýza dôkazov	3	7d											
28	Návrh na podanie obžaloby	1	5d											

Obrázok 3 Ganttov diagram (vyjadrenie závislosti medzi činnosťami a priradenie ľudských zdrojov), zvýraznené činnosťami sú činnosťami kritickými

V ďalšom kroku bol zostavený sieťový graf metódou kritickej cesty a metódou PERT. Doba trvania vyšetrovania stanovená v modelovom pláne je 73 dní a pravdepodobnosť ukončenia vyšetrovania týmto postupom bola už pri troch mesiacoch 100%. Závislosti medzi jednotlivými činnosťami a zároveň priradenie minimálneho počtu príslušníkov vyšetrovacieho tímu k vyšetrovacím úkonom znázorňuje Ganttov diagram (obrázok 3), ktorý je možné považovať za modelový plán vyšetrovania krádeže vlámaním. Pri plnení procesných úkonov v danom časovom limite je vysoká pravdepodobnosť, že trestný čin bude objasnený včas.

3 VÝSLEDKY A ZÁVERY

Doba trvania vyšetrovania, určená prepočtom CPM z reálnych hodnôt zistených vo vyšetrovacích spisoch, bola rovná 82 dňom. Keďže v tomto prípade ide o skrátené vyšetrovanie, doba trvania by nemala prevyšovať 2 mesiace (60 dní). Stredná hodnota doby trvania získaná metódou PERT bola 82 dní. Táto hodnota nebola v tomto bode konečná. Plynuli z nej nasledujúce pravdepodobnostné interpretácie na otázku „*S akou pravdepodobnosťou je možné vyšetrovanie ukončiť do dvoch, troch, štyroch, piatich alebo šiestich mesiacov?*“ V prípade potreby skončenia vyšetrovania do dvoch mesiacov bola pravdepodobnosť 25%, do troch mesiacov 60% a napokon do 6 mesiacov 99%. Pre porovnanie, ukončenie vyšetrovania do troch mesiacov (orgán činný v trestnom konaní má možnosť požiadať o predĺženie skráteného vyšetrovania) bolo potvrdené len v prípade modelového plánu vyšetrovania, kedy doba trvania bola 73 dní (CPM) a stredná doba trvania bola 74,9 (PERT). Pravdepodobnosť objasnenia krádeže vlámaním v prípade modelového plánu, do troch až šiestich mesiacov bola 100%.

LITERATÚRA

- [1] KORMANCOVÁ, G. - REITŠPÍS, J. *Riadenie projektov v bezpečnostnom manažmente*, In: Zborník vedeckých prác, 1.medzinárodná vedecká konferencia : Bezpečné Slovensko a Európska únia, Košice 2007, str.184, ISBN 978-80-89282-22-7
- [2] VIKTORYOVÁ, J. *Plánovanie vyšetrovania*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2000. 86s. ISBN 80-8054-139-6.
- [3] Inštitucionálny grantový projekt. *Aplikácia metód sieťovej analýzy v podmienkach kriminalistického objasňovania*. Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Katedra bezpečnostného manažmentu, 2009.
- [4] 300/2005 Z.z. Trestný zákon. 2009.

Článok recenzoval:
Ing. Tomáš Loveček, PhD.